

18.04.2017

Stj/4

§ 406

V 3.5.2017, Valtuutettu Yrjö Hakasen aloite ympärivuorokautisen hoidon kehittämisestä

HEL 2016-013842 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Yrjö Hakasen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Yrjö Hakasen aloite
- 2 Vanhusneuvoston lausunto 16.2.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Yrjö Hakanen ja 19 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Stadin ikäohjelman toteutuksessa, seuraavan budjetin ja strategiaohjelman valmistelussa sekä Helsingin toimissa sote-uudistuksessa otetaan huomioon ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon kasvavat tarpeet ja laatuvaatimukset

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 22 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää valtuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa että Helsingissä odotti alkuvuonna 95 asiakasta ympärivuorokautisen hoidon paikkaa. Kuukausittain noin 100 uuden asiakkaan arvioidaan tarvitsevan ympärivuorokautisen hoidon paikkaa ja suunnilleen sama määrä myös

saa hoitopaikan. Tiedot palvelun saannin määräajoista päivitetään vanhuspalvelulain edellyttämällä tavalla kolme kertaa vuodessa kaupungin internetsivuille. Odotusajat ovat lainmukaisia: odotusajan mediaani on 21 vrk ja yli lain säätämän 3 kk aikarajan odottajia on ollut 2 asiakasta (joulukuu v. 2016).

Pitkäaikaisen hoitopaikan tarve arvioidaan aiempaa useammin avopalveluissa kotona ja paikkaa odotetaan yhä harvemmin sairaalassa. Selvitys, arviointi ja sijoitus -prosessissa keskeisenä periaatteena on, että asiakas ja hänen omaisensa voivat osallistua ja olla mukana vaikuttamassa omaan hoitoonsa.

Helsingin kaupunki kehittää ja uudistaa ikäihmisten palveluja vanhuspalvelulain ja Stadin ikäohjelman mukaisesti koko kaupungissa. Henkilöstömitoitus ympärivuorokautisessa hoidossa vastaa valtakunnallisia suosituksia ja ammattitaitoa turvaavaa koulutusta järjestetään laajasti. Helsingin vanhustenhuollon tilaa seurataan säännöllisesti omavalvontasuunnitelmien avulla. Henkilöstön työhyvinvointia seurataan säännöllisesti ja työyksiköt suunnittelevat omia työhyvinvointiin liittyviä kehittämishankkeita.

Vanhuspalvelulaki edellyttää, että kunta järjestää iäkkään asiakkaan pitkäaikaisen hoidon ja huolenpidon ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Kunta voi vastata iäkkään henkilön palveluntarpeeseen pitkäaikaisella laitoshoidolla vain, jos siihen on lääketieteelliset perusteet tai asiakasturvallisuuteen tai potilasturvallisuuteen liittyvät perusteet.

Verrattuna vanhusten palvelujen laatusuositukseen (v. 2013) ympärivuorokautisessa laitoshoidossa olleiden 75 vuotta täyttäneiden ikävaikioitu osuus vastaavan ikäisestä väestöstä Helsingissä on 2,5 %, mikä on suosituksen mukainen (2-3 %). Se on edelleen suurempi kuin Espoossa (1,2 %) ja Vantaalla (1,6 %). Tehostetussa palveluasumisessa olleiden 75 vuotta täyttäneiden osuus oli Helsingissä 6,4 % mikä on suosituksen (6-7 %) mukainen (Espoossa 7,2 % ja Vantaalla 6,4 %).

Kotihoitoon on lisätty vuoden 2013 jälkeen yhteensä 48 eritasoista hoitotyön työntekijää. Samalla on kehitetty etähoitoa, jota joulukuussa 2016 sai jo yli 600 asiakasta ja etäkäyntejä kertyi noin 18 000 (noin 7 % kuukauden käynneistä). Etäkäynteinä voidaan toteuttaa erilaisia tarkastuskäyntejä, mutta myös kuntoutus- tai päivätoimintaryhmään osallistuminen on mahdollista.

Vuonna 2016 geriatrian poliklinikan toimintaa on vahvistettu ja muistikoordinaattoritoiminta keskitettiin sinne, samalla kun muistikoordinaattoritoimintaan lisättiin kaksi työntekijää. Tutkimuksiin pääsy poliklinikoil-

18.04.2017

Stj/4

le on nopeutunut ja geriatrian poliklinikan toiminnassa sujuvoitetaan edelleen tutkimus- ja hoitoprosessia.

lääkkäiden henkilöiden palveluneuvontaa on vahvistettu aloittamalla keskitetty puhelinpalveluneuvonta Seniori-info 1.2.2016. Sosiaali- ja lähtö- ja lähityön sosiaaliohjaajat työskentelevät nykyisin myös terveysasemilla vahvistaen iäkkäiden henkilöiden palveluohjausta. Tällä hetkellä valmistellaan keskitetyn palveluneuvonnan, -ohjauksen ja palvelutarpeen arvioinnin toimintamallia. Sen tavoitteena on yhdenmukaistaa käytäntöjä ja turvaa tasalaatuisen ohjauksen sekä yksinkertaistaa asiakkaiden näkökulmasta palveluihin hakeutumista.

Helsingissä Stadin ikäohjelman toimeenpanossa ovat asukkaat ja asiakkaat keskeisesti mukana. Palvelujen kehittäminen yhdessä asiakkaiden kanssa lisää asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia ja palvelujen asiakaslähtöisyyttä. Eri palveluissa toimii asiakasneuvostoja ja kokemusasiointuntijoita käytetään aiempaa enemmän.

Esittelijä

va. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Panhelainen

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Yrjö Hakasen aloite
- 2 Vanhusneuvoston lausunto 16.2.2017

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 14.02.2017 § 42

HEL 2016-013842 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle ympärivuorokautisen hoidon kehittämistä koskevasta valtuutettu Yrjö Hakasen ym. valtuustoaloitteesta seuraavan esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon:

"Ikäihmisten palveluja uudistetaan vanhuspäalvelulain ja Stadin ikäohjelman mukaisesti koko kaupungissa. Verrattuna vanhusten palvelujen laatusuositukseseen (v. 2013) ympärivuorokautisessa laitoshoidossa olleiden 75 vuotta täyttäneiden ikävakioitu osuus vastaavan ikäisestä väestöstä Helsingissä on 2,5 %, mikä on suosituksen mukainen (2-3 %). Se on edelleen suurempi kuin Espoossa (1,2 %) ja Vantaalla (1,6 %). Vanhuspäalvelulaki edellyttää, että kunta järjestää iäkkään asiakkaan pitkäaikaisen hoidon ja huolenpidon ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Kunta voi vastata iäkkään henkilön palvelutarpeeseen pitkäaikaisella laitoshoidolla vain, jos siihen on lääketieteelliset perusteet tai asiakasturvallisuuteen tai potilasturvallisuuteen liittyvät perusteet. Tehostetussa palveluasumisessa olleiden 75 vuotta täyttäneiden osuus oli Helsingissä 6,4 % mikä on suosituksen (6-7 %) mukainen (Espoossa 7,2 % ja Vantaalla 6,4 %). Henkilöstömitoitus ympärivuorokautisessa hoidossa vastaa suosituksia ja ammattitaitoa turvaavaa koulutusta järjestetään laajasti. Helsingin vanhustenhuollon tilaa seurataan säännöllisesti omavaltasuunnitelmien avulla.

Ympärivuorokautisen hoidon tarpeeseen vaikuttaa kotona asumista tukevien palvelujen määrä ja laatu. Kotihoitoon on lisätty vuoden 2013 jälkeen yhteensä 48 eritasoista hoitotyön työntekijää. Samalla on kehitetty etähoitoa, jota joulukuussa 2016 sai jo yli 600 asiakasta ja etäkäyntejä kertyi noin 18 000 (noin 7 % kuukauden käynneistä). Etäkäynteinä voidaan toteuttaa erilaisia tarkastuskäyntejä, mutta myös kuntoutus- tai päivätoimintaryhmään osallistuminen on mahdollista. Etäkuntoutus laajenee koko kaupungin alueelle tänä vuonna. Kotihoito 2020 -kehittämishjelman mukaisesti on erilaista asiantuntijuutta lisätty kotona asumisen tukemiseen. Tämä vähentää tarvetta ympärivuorokautiseen, pitkäaikaiseen hoitoon. Ennalta ehkäiseviä ja toimintakykyä edistäviä toimenpiteitä on lisätty. Säännöllisen kotihoiton piirissä oli 75 vuotta täyttäneistä Helsingissä 12,6 %, mikä on suurempi osuus kuin Espoossa (8,2 %) tai Vantaalla (7,8 %)(Kuusikkoraportti vuonna 2015).

Iäkkäiden henkilöiden palveluneuvontaa on vahvistettu aloittamalla keskitetty puhelinpalveluneuvonta Seniori-info 1.2.2016. Sosiaali- ja lähtyön sosiaaliohjaajat työskentelevät nykyisin myös terveysasemilla vahvistaen iäkkäiden henkilöiden palveluohjausta. Tällä hetkellä valmistellaan keskitetyn palveluneuvonnan, -ohjauksen ja palvelutarpeen arvioinnin toimintamallia. Keskitetty malli yhdenmukaistaa käytäntöjä ja turvaa tasalaatuisen ohjauksen sekä yksinkertaistaa asiakkaiden näkökulmasta palveluihin hakeutumista.

Muistisairauksien tunnistamiseen ja hoitoon on erityisesti kiinnitetty huomiota. Terveysasemien osaamista ja potilasohjausta muistisairauksissa on parannettu: geriatri käyvät konsultoimassa terveysasemälää-

käreitä muistisairauksiin liittyvissä kysymyksissä; asiakkaita ohjataan muistitutkimuksiin kaupungin erikoislääkäripoliklinikoille sujuvasti. Muistivastuuhoitajatoimintaa ja muistitestausta terveysasemilla on kehitetty sekä parannettu muistisairausdiagnoosin jälkeistä seurantaa edelleen terveysasemien, kotihoidon ja palvelukeskusten yhteistyötä tiivistäen. Vuonna 2016 geriatrian poliklinikan toimintaa on vahvistettu ja muistikoordinaattoritoiminta keskitettiin sinne. Kaksi muistikoordinaattoria on saatu lisää: ruotsinkielinen ja vastaava muistikoordinaattori. Tutkimuksiin pääsy poliklinikoille on nopeutunut ja geriatrian poliklinikan toiminnassa sujuvoitetaan edelleen tutkimus- ja hoitoprosessia. Kaikki nämä toimet tukevat muistisairaiden kotona asumista.

Helsingissä tällä hetkellä (tammikuun lopussa) 95 asiakasta odottaa ympärivuorokautisen hoidon paikkaa. Kuukausittain noin 100 uuden asiakkaan arvioidaan tarvitsevan ympärivuorokautisen hoidon paikkaa ja suunnilleen sama määrä myös saa hoitopaikan. Tiedot palvelun saannin määrärajoista päivitetään vanhuspalvelulain edellyttämällä tavalla kolme kertaa vuodessa kaupungin internetsivuille. Odotusajat ovat lainmukaisia: odotusajan mediaani on 21 vrk (odotusajan mediaani tarkoittaa asiakaskohtaisten odotusaikojen suuruusjärjestyksen keskimmäistä arvoa); yli lain säätämän 3 kk aikarajan odottajia on ollut 2 asiakasta (joulukuu v. 2016). Pitkäaikaispaikan tarve arvioidaan aiempaa useammin avopalveluissa kotona ja paikkaa odotetaan yhä harvemmin kaupunginsairaalassa. Selvitys, arviointi ja sijoitus -prosessissa keskeisenä periaatteena on, että asiakas ja hänen omaisensa voivat osallistua ja olla mukana vaikuttamassa omaan hoitoonsa.

Helsingissä vuonna 2015 aloitetun Stadin ikäohjelman toimeenpanossa ovat asukkaat ja asiakkaat keskeisesti mukana. Palvelujen kehittäminen yhdessä asiakkaiden kanssa lisää asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia ja palvelujen asiakaslähtöisyyttä. Eri palveluissa toimii asiakasneuvostoja ja kokemusasiointuntijoita käytetään aiempaa enemmän. Stadin ikäohjelman jatkovalmistelussa turvataan asukkaiden osallistuminen.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Ikäihmisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kannalta on tärkeää, että he saavat asianmukaista neuvontaa, palvelua ja hoitoa sekä tukea arjessa selviytymiseen. Kunta voi tukea ikäihmisiä tarjoten riittävät ja oikea-aikaiset palvelut yhteistyössä eri tahojen kanssa. Palvelujen riittävyden ja laadun arvioinnissa ja palvelujen suunnittelussa on tärkeää kuulla eri tahoja, erityisesti ikääntyneitä itseään.

Lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että palveluja tarvitsevien vanhusten määrä tulee kasvamaan. Tämä edellyttää resurssien lisäämistä

18.04.2017

Stj/4

niin kotihoidossa ja muissa kotiin tarjottavissa palveluissa kuin palveluasumisessa. Myös henkilöstön jaksaminen korostaa tarvetta lisätä voimavaroja."

Käsittely

14.02.2017 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esitetty vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Anna Vuorjoki: Lisätään lausunnon loppuun: "Lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että palveluja tarvitsevien vanhusten määrä tulee kasvamaan. Tämä edellyttää resurssien lisäämistä niin kotihoidossa ja muissa kotiin tarjottavissa palveluissa kuin palveluasumisessa. Myös henkilöstön jaksaminen korostaa tarvetta lisätä voimavaroja."

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavan äänestyksen pohjalta:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Anna Vuorjoki): Lisätään lausunnon loppuun: "Lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että palveluja tarvitsevien vanhusten määrä tulee kasvamaan. Tämä edellyttää resurssien lisäämistä niin kotihoidossa ja muissa kotiin tarjottavissa palveluissa kuin palveluasumisessa. Myös henkilöstön jaksaminen korostaa tarvetta lisätä voimavaroja."

Jaa-äännet: 4

Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Hannu Tuominen

Ei-äännet: 9

Maija Anttila, Gunvor Brettschneider, Rene Hursti, Jukka Ihanus, Miina Kajos, Jouko Malinen, Laura Nordström, Marko Rosenholm, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Anna Vuorjoen vastaehdotuksen äänin 9 - 4.

Esittelijä

va. virastopäällikkö
Juha Jolkkonen

18.04.2017

Stj/4

Lisätiedot

Helena Soini, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46933
helena.soini(a)hel.fi

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566